

Prill 2021

EVN ZHURNAL

Gazeta për partnerët
dhe bashkëpunëtorët

ENERGJIA QË JU NEVOJITET!

Shërbimi i ri
i EVN-së

f.3

Ndryshime në strukturën e menaxhmentit të EVN Maqedoni Elektrofurnizimi

Që nga marsi i vitit 2020, Berkant Shen është udhëheqësi i ri i EVN Elektrofurnizimi.

Z. Shen ka studiuar Administrim Biznesi pranë UEJL. Gjatë përvojës së tij të çmuar prej 13 vitesh në EVN Group, ka fituar njohuri të gjërë mbi lëvizjet e tregut të energjisë elektrike dhe trendet si në tregun e liberalizuar ashtu edhe në atë të rregulluar. Në fillim të vitit 2016, u ngrit në postin Udhëheqës i Departamentit të Shitjes dhe u pajis me prokurë nga EVN Maqedoni Furnizimi.

Të nderuar partnerë dhe bashkëpunëtorë,

Viti 2020 ishte plot sfida dhe krejt ndryshe nga vitet e mëparshme. Shfaqja e COVID-19 kishte një ndikim të madh shëndetësor dhe socio-ekonomik, ndërsa pasojat na prekën edhe në EVN Maqedoni Elektrofurnizimi SHPKNJ dhe klientët tanë. Na u desh të përshtatemi ndaj dinamikës së re të punës dhe botës në të cilën masat kufizuese u bënë pjesë e jetës së përditshme.

Sfida kryesore në vitin 2020 ishte tendenca rënëse e konsumit të energjisë elektrike, veçanërisht në periudhën nga muaji mars deri në muajin qershor, megjithëse sasi të veçmë ishin të rezervuara. Ne jemi marrë me situatën duke rritur aktivitetet tona të shitjes, duke u mbështetur në ekspertizën e punonjësve tanë dhe në njohurinë dhe përvojën ndërkombëtare si rezultat i bashkëpunimit të brendshëm brenda Grupacionit EVN. Kjo na ka mundësuar që të ndërmarrim hapa të shpejta dhe vendimtare për ta mbajtur furnizimin të sigurt dhe të qëndrueshëm me energji elektrike për klientët tanë.

Garancia për kushtet tona të furnizimit dhe marrëdhënia e bazuar në besim ishin thelbësore që klientët tanë të vendosnin të mbështeteshin tek ne në kohëra kaq të pasigurta. Ata i dalluan përpjekjet tona dhe përkushtimin tonë dhe na zgjodhën si furnizuesi i tyre i rrymës përpara konkurrentëve të tjerë.

Përkundër rrethanave, ne vazhduam të punojmë me kapacitet të plotë dhe klientët mbetën përparësia jonë kryesore. Punonjësit tanë reagojnë në mënyrë proaktive ndaj pandemisë, duke rregulluar mënyrën e punës, duke ruajtur një nivel të lartë të shërbimit ndaj klientëve në mënyrën më të sigurt të mundshme.

Ne iu përgjigjëm masave mbrojtëse dhe rekomandimeve duke përsheptuar dixhitalizimin e shërbimeve dhe proceseve tona.

Garancia për kushtet tona të furnizimit dhe marrëdhënia e bazuar në besim ishin thelbësore që klientët tanë të vendosnin të mbështeteshin tek ne në kohëra kaq të pasigurta. Ata i dalluan përpjekjet tona dhe përkushtimin tonë dhe na zgjodhën si furnizuesi i tyre i rrymës përpara konkurrentëve të tjerë.

Në vitin para nesh, ne do të ruajmë nivelin e gatishmërisë për t'u marrë me të gjitha sfidat dhe do të përshtatemi vazhdimisht, me qëllim të ndihmojmë klientëve tanë që të kapërcejnë këto kohëra sa më lehtë të jetë e mundur. Për më tepër, do t'i zhvillojmë shërbimet tona në një mënyrë që do të na ndihmojë që të forcojmë edhe më tej marrëdhëniet me klientët tanë. Jam i lumtur që mund të them se ne kemi përgatitur shumë surpriza për klientët tanë besnikë, të cilat do t'ju paraqiten nga ekipi ynë i shitjeve gjatë vizitës së ardhshme.

Unë shikoj mbi periudhën në vazhdim me shumë optimizëm. Kërkoj edhe nga ju ta bëni të njëjtën gjë, sepse jam i sigurt që së bashku mund ta kapërcejmë këtë situatë dhe të dalim nga ajo më të fortë.

Me respekt,
Berkant Shen

Përmbajtja 04/21

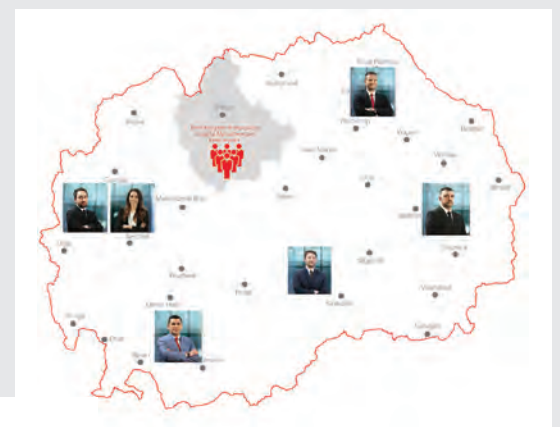
- 03 Me anë të EVN deri te sistemi i çertifikuar për menaxhim të energjisë
- 04 Intervistë me Dejan Jovanovski, menaxher i projektit dhe zhvillimit të biznesit të „Krin KG“ SHPK
- 06 Kërkoni menaxherin tuaj për klientë kyç të EVN
- 06 Shërbim i ri - Raporti mujor i energjisë
- 07 Intervistë me d-r Pol Kaluza - Nënkyetar i EVN Trejding, AG
- 08 Sistemet fotovoltaike - PYETJE TË BËRA MË SHPESH (PBSH)

04

07

06

Shërbimi i konsultimit të EVN Elektrofurnizimit

Me anë të EVN deri te sistemi i çertifikuar për menaxhim të energjisë

Standardi ndërkombëtar ISO 50001 është një standard për Sistemin e menaxhimit të energjisë, i cili ashtu si ISO 9001 dhe ISO 14001 ka për qëllim përmirësimin e vazhdueshëm të performancave brenda kompanive. Qëllimi i këtij standardi është përmes një qasje sistematike të mundësojë çdo kompanie të vogël apo të madhe ta arrijë përmirësimin e vazhdueshëm të performancës së saj energjetike.

Gjatë zbatimit të kërkesave të standardit, kompanitë kalojnë nëpër një proces të ndryshimeve dhe vendosjes së praktikave që ofrojnë një numër përfitimesh:

- ulje e kostove të energjisë, zvogëlim i emetimit të gazrave të dëmshme dhe përmirësim i reputacionit;
- rritje e konkurrencës dhe zhvillim i qëndrueshëm në plan të afatgjatë;
- koordinim më i mirë i projekteve në lidhje me konsumin e energjisë dhe përfshirja e menaxhimit të energjisë në

- praktikat e biznesit të kompanisë;
- përmirësime në pjesën e planifikimit të afatgjatë, monitorimit dhe analizës së të dhënave, si dhe monitorimit dhe raportimit për performancat e kompanisë;
- vendosje për shpenzimet operative dhe kapitale, në bazë të kriterëve të qëndrueshmërisë;
- transparencë, praktika të mira të komunikimit;
- plotësim i kërkesave ligjore dhe kërkesave të tjera në lidhje me efikasitetin e energjisë;
- rritje e motivimit të punonjësve dhe formimi i një kulturë të përmirësimit të vazhdueshëm.

Ky standard ndërkombëtar, edhe pse nuk është i detyrueshëm për kompanitë, mund t'i ndihmojë për të përmbushur kërkesat e Ligjit për Efikasitet Energjetik, posaçërisht në fushën e të drejtave dhe detyrimeve të

„tregtarëve të mëdhenj“. Nëse kompania, e cila kualifikohet si një „tregtar i madh“, ka zbatuar një Sistem të çertifikuar të menaxhimit të energjisë sipas ISO 50001, ajo është e liruar nga detyrimi për të kryer Kontrollin i energjisë çdo katër vjet. Në rastin e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme, ekziston një mundësi për mbështetje në zbatimin e një Sistemi të çertifikuar të menaxhimit të energjisë përmes programeve të ndryshme të ndihmës nga Agjencia e energjetikës.

Ne si EVN Elektrofurnizimi, përmes shërbimit të konsultimit, mund të ndihmojmë klientët tanë për të zbatuar Sistemin e menaxhimit të energjisë sipas kërkesave të standardit ISO 50001. Ekipi ynë i ekspertëve do të drejtojë klientët gjatë gjithë procesit të implementimit të Sistemit, deri në çertifikimin e tij nga një organ i pavarur çertifikues. Për secilin hap të procesit të implementimit, ekspertët tanë

me vetëmohim transferojnë njohuritë dhe përvojën e tyre përmes shembujve konkretë dhe praktikave më të mira, me qëllim klienti në të ardhmen të mbështetet mbi resurset e tij për të mirëmbajtur Sistemin e menaxhimit të energjisë. Ekspertiza jonë garanton zbatimin e suksesshëm të kërkesave të standardit dhe marrjen e çertifikimit ISO 50001 për të gjitha llojet e industrive, aktiviteteve dhe objekteve.

Të udhëhequr nga përvoja jonë pozitive dhe përfitimet e zbatimit të Sistemit të menaxhimit të energjisë sipas ISO 50001, si dhe nga shembujtë e suksesshëm të klientëve tanë, ne rekomandojmë fuqimisht kompanitë që të përdorin këtë mundësi unike që e ofron EVN Elektrofurnizimi dhe të bëhen pjesë e valës së re të ndërmarrjeve moderne dhe të suksesshme, të cilat do të jenë bartëse të zhvillimit të qëndrueshëm të ekonomisë dhe shoqërisë sonë.

INTERVISTË ME DEJAN JOVANOVSKI, MENAXHER I PROJEKTIT DHE ZHVILLIMIT TË BIZNESIT TË „KRIN KG“ SHPK

“Falë EVN-së, në kohë rekorde morëm një central bashkëkohor fotovoltaik”

Menjëherë pas krijimit të kushteve të përshtatshme ligjore, EVN ofroi një shërbim të ri për instalimin e sistemeve fotovoltaike, të dimensionuara në mënyrë të përshtatshme për mbulim më të madh të konsumit personal. Si pjesë e një grupacioni ndërkombëtar, EVN ka më shumë se 20 vjet përvojë në projekte në lidhje me energjinë e ripërtëritshme, dhe meqenëse është gati 15 vjet e pranishme në tregun maqedonas, shumë mirë njihet nevojat e konsumatorëve vendas.

Shërbimi i EVN-së është i krijuar për të gjitha llojet e bizneseve, pavarësisht nga madhësia dhe industria. Ata nuk duhet të kenë njohuri dhe kapacitete paraprake për këtë lloj projekti. Ekspertët e EVN-së e zbatojnë plotësisht projektin, mbi parimin “çelës në dorë”. Shërbimi përfshin një analizë të detajuar të konsumit specifik, një analizë të objektit ku instalohet sistemi, dhe pastaj ndjek konfigurimi, prokurimi dhe instalimi i centralit fotovoltaik. Gjatë konfigurimit përdoren komponentë të cilësisë më të lartë nga prodhuesit vendorë dhe të njohur botërorë dhe udhëheqës të pajisjeve për sistemet fotovoltaike. Për më tepër, sigurohet i gjithë dokumentacioni shoqëruar, që ju kursen kohë klientëve. Praktikisht, klientët marrin një zgjidhje të personalizuar, të dimensionuar në përputhje me nevojat e biznesit të tyre.

„Krin KG“ ShPK është një kompani udhëheqëse në Maqedoni në fushën e shfrytëzimit, përpunimit dhe instalimit të gurit dekorativ - granit. Kompania në kohën e fundit vendosi të ndërtojë një centrali fotovoltaik në fabrikën e tyre të prodhimit në rajonin e Pelagonisë, afër Prilepit.

Me këtë rast, për përvojën e tyre me shërbimin e EVN-së, ne flasim me Dejan Jovanovski, menaxher i projektit dhe zhvillimit të biznesit të „KRIN KG“ ShPK.

→ **EVN Zhurnal:** Nga ku ideja për një central fotovoltaik në çatinë tuaj?

Dejan Jovanovski: Sinqerisht, ishte vetëm çështje kohe para se të ndodhte ky lloj investimi në kompaninë tonë. Duke

pasur parasysh natyrën e punës sonë, ne kemi menduar se ndoshta duhet të implementojmë një sistem të shfrytëzimit të burimeve të ripërtëritshme të energjisë në punën tonë të përditshme. Do të thoja më mirë që mendimet tona për këtë lloj investimi u përbushën në momentin e duhur me ofertën e re për instalimin e impianteve fotovoltaike mbi parimin “çelës në dorë”, e cila EVN e vendosi në treg rreth dy vjet më parë.

→ **EVN Zhurnal:** A keni bërë ndonjë studim paraprak për potencialet e vendit tonë për sa i përket prodhimit të pritshëm nga impianti fotovoltaik?

Dejan Jovanovski: Siç thashë më parë, ne kemi menduar në atë drejtim për një kohë të gjatë. Ajo që kishim marrë parasysh ishte se vendi ynë ka kushte perfekte për prodhimin e energjisë solare. Sidomos rajoni ynë. Disa studime sugjerojnë që në rajonin e planifikimit të Vardarit, Pellagonisë dhe jugperëndimit ditët me diell janë edhe më të gjata se mesatarja e vendit. Kjo, nga ana tjetër, është sigurisht për 30% më e lartë se mesatarja evropiane.

E gjithë kjo u konfirmua edhe nga ekspertët e EVN-së, të cilët kanë bërë një analizë

të detajuar të rrezatimit në lokacionin specifik. Vlerësimet ishin që me një kilovat të kapacitetit të instaluar, ne duhet të presim 1,400 kilovat orë energji elektrike të prodhuar në vit.

→ **EVN Zhurnal:** Në kohët e fundit EVN është e shfaqur në tregun e shërbimeve shtesë energjetike. Pse ishte EVN zgjidhja juaj e parë për këtë investim?

Dejan Jovanovski: Unë do të thoja se tre gjëra ishin vendimtare: stabiliteti, besueshmëria dhe partneriteti afatgjatë. Gjegjësisht, si një kompani e madhe, „Krin KG“ ishte një nga të parët që hyri në tregun e lirë për të blerë energji elektrike. Ne jemi partnerë me EVN-në që nga dita e parë e tregut të liberalizuar. Së pari, sepse qasja ishte maksimalisht profesionale përmes menaxherëve të tyre të klientëve kryesorë, dhe së dyti, sepse ne e dinim se EVN Maqedonia i përket një korporate të madhe, e cila është një simbol i stabilitetit dhe besimit.

Kur na u afruan për këtë investim, ata e paraqitën konceptin e tyre të ofrimit të parimit “çelës në dorë”, i cili nuk është i panjohur për ne, por për herë të parë dikush na ofroi atë që shumica nuk mundën – blera e tepricës së energjisë elektrike me çmime konkurruese.

Duke pasur parasysh faktin se ne ishim të përqendruar mbi biznesin tonë kryesor, ne nuk kishim ndërmend që të shqyrtonim në detaje tregun e sistemit fotovoltaik. Përvoja pozitive në lidhje me furnizimin me energji elektrike e fituar ndër vite, ishte një arsye e mjaftueshme për të besuar se ne do të marrim trajtimin e duhur edhe tani. Dhe kështu ishte. Ne kemi marrë një analizë të detajuar të konsumit të kompanisë sonë, një analizë të detajuar të prodhimit dhe mënyrës së prodhimit të pritur gjatë viteve, dhe bazuar në të dhënat historike të rrezatimit

Përvoja pozitive në lidhje me furnizimin me energji elektrike e fituar ndër vite, ishte një arsye e mjaftueshme për të besuar se ne do të marrim trajtimin e duhur edhe tani. Dhe kështu ishte.

nga softuerët përkatës, llogaritjen e kthimit të investimit, duke përfshirë edhe të gjitha shpenzimet e ardhshme.

→ **EVN Zhurnal:** A keni qenë të kënaqur me procesin e instalimit të impiantit fotovoltaik në kompaninë tuaj?

Dejan Jovanovski: Kur mendoni për një investim të tillë dhe kur merrni parasysh mundësitë, i gjithë procesi Ju duket shumë i thjeshtë. Sapo të hyni në të dhe të ndërmarrni të gjitha hapat e nevojshme, bindeni në të kundërtën. E vërteta është se nga marrja e lejes së duhur për të instaluar një sistem fotovoltaik deri në hyrjen zyrtare në përdorim, bëhet fjalë për një proces me të vërtetë kompleks, i cili kërkon një ekip të ekspertëve me përvojë që e dinë çdo detaj.

Ajo për të cilën kam një vërejtje është administrimi i tepruar dhe dokumentet, të cilat përsëriten disa herë gjatë zbatimit të projektit. Në disa nivele, kërkohen

dokumente origjinale, deklarata, marrëveshje, të cilat gjatë procesit janë dorëzuar më parë për lëshimin e një dokumenti tjetër. Është i nevojshëm një optimizim i vogël për të lehtësuar investimi i investitorëve të mundshëm.

Por nëse shikojmë nga aspekti i instalimit fizik të vetë centralit, mund të them se është bërë në kohë rekorde. Për më pak se një muaj ne kishim një centrali fotovoltaik nga 1 megavat, i instaluar në disa nga çatitë tona. Edhe supozimet tona në lidhje me shpejtësinë e ndërtimit kanë qenë më pesimiste. Falë bashkëpunimit me EVN-në, impianti ynë është i ndërtuar me panele dhe invertorë që janë teknologjia më e fundit në këtë fushë. Panelet fotovoltaike janë nga prodhuesi me famë botërore i paneleve diellore „JA SOLAR“, ndërsa invertorët janë nga prodhuesi i mirënjohur gjerman „SMA“, të cilët janë një nga 5 prodhuesit më të mirë të pajisjeve në të gjithë botën. Në zhargonin e automobilave, selia jonë është „Mercedes“.

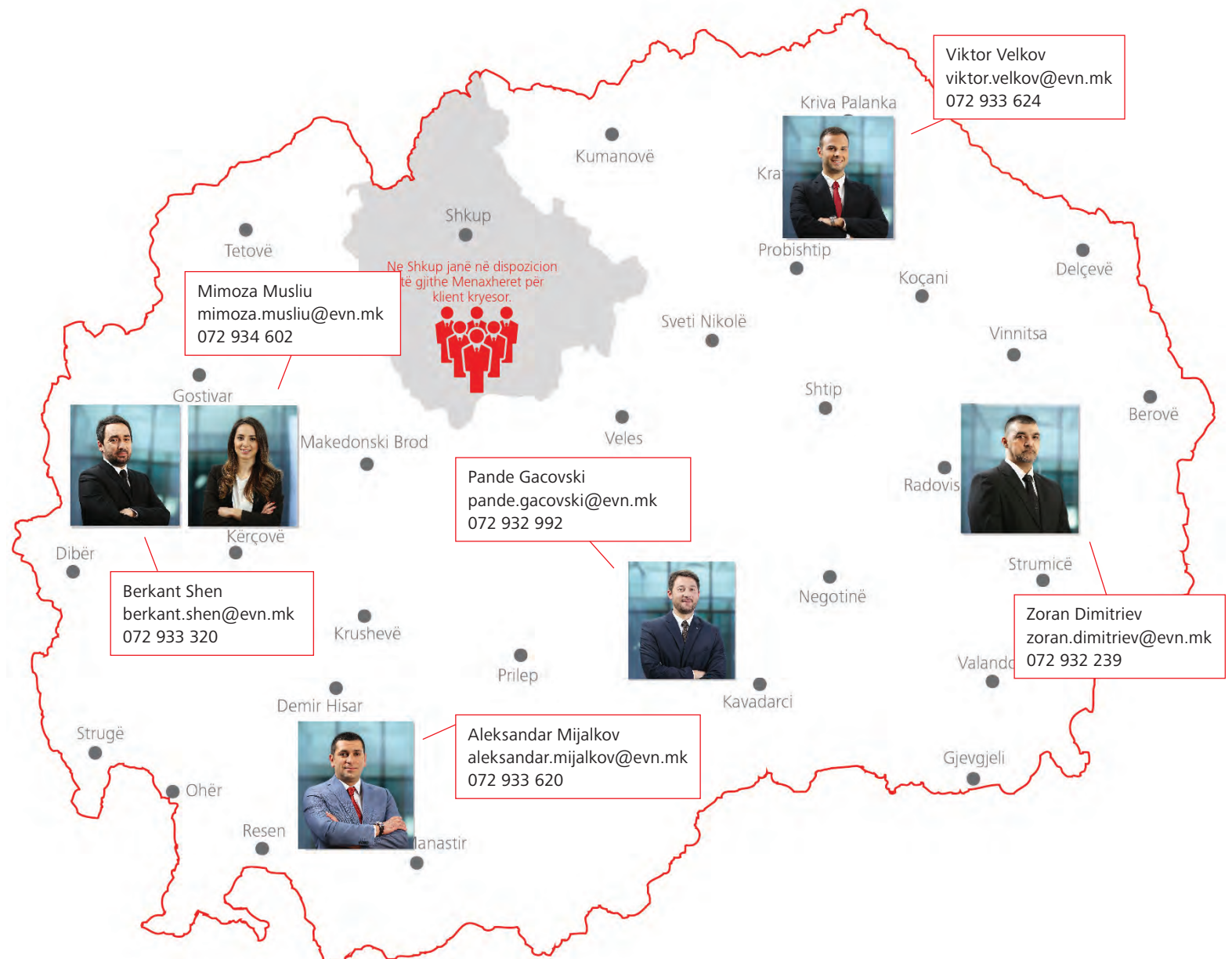

Kërkoni menaxherin tuaj për klientë kyç të EVN

EVN Maqedoni Elektrofnizimi përqendrohet në ndërtimin e marrëdhënieve të mira me klientët e saj dhe vazhdimisht po përmirësohet për të përmbushur kërkesat dhe pritjet, që dalin nga specifikat e funksionimit të tyre. Kompania i konsideron klientët e saj si partnerë të saj të biznesit dhe i udhëzon ata nëpër të gjitha sfidat që dalin nga procesi i liberalizimit të tregut të energjisë elektrike, kërkesat ligjore dhe kushtet e tregut. Arritja e nivelit më të lartë të kënaqësisë së klientëve është parimi udhëheqës i EVN Maqedoni Elektrofnizimi.

Menaxherët e klientëve kyç të EVN Maqedoni Elektrofnizimi janë pjesë e ekipit të shitjes së kompanisë dhe janë përgjegjës dhe plotësisht të përkushtuar ndaj bizneseve të mëdha dhe konsumatorëve industrialë. Për secilin klient aktual ose potencial caktohet menaxheri më i përshtatshëm i klientëve kyç në varësi të rajonit, llojit të biznesit dhe konsumit të energjisë. Menaxherët tanë të klientëve kyç kanë njohuri të shkëlqyera për industrinë dhe specifikat e saj dhe kështu përgatitin oferta të personalizuar dhe sigurojnë mbështetje dhe konsultime të përshtatshme me qëllimet e klientëve.

Që ta bëjmë ekspertizën tonë sa më të arritshme për klientët tanë, EVN Elektrofnizimi ka vendosur për të zgjeruar ekipin duke avancuar menaxherët e klientëve të biznesit në menaxherë të klientëve kyç siç është treguar në hartën në vijim. Nëse jeni një biznes i madh ose përdorues industrial dhe ende nuk ju është caktuar një menaxher për klientë kyç, na kontaktoni që të zgjedhim zgjidhjen më të mirë së bashku.

Shërbim i ri - Raporti mujor i energjisë

Efikasiteti energjetik po bëhet një temë gjithnjë e më interesante në shoqërinë tonë. Të ballafaquar me efektet e ndryshimeve klimatike dhe ndotjes së tepërt të ajrit, klientët tanë tregojnë një interes të madh për zvogëlimin e ndikimit të tyre mbi mjedisin. Një motiv shtesë për interesin e efikasitetit energjetik është ulja e shpenzimeve operative gjatë punës dhe rritja e konkurrencës, dhe gjithë kjo në një mënyrë të qëndrueshme të afatgjatë. Kujdesi për konsumin e energjisë elektrike, dhe veçanërisht vlerësimin e masave të kursimeve, janë elementë shumë të rëndësishëm në fushën e efikasitetit energjetik dhe EVN Elektrofnizimi dëshiron që të ju ndihmojë klientëve të saj në zbatimin e tyre.

Të dhënat për konsumin e energjisë elektrike në faturë nuk janë të mjaftueshme për t'u

përdorur për të përmirësuar efikasitetin energjetik. Për shkak të kësaj kemi zhvilluar një shërbim të ri, me të cilin klientët tanë mund të marrin raporte mujore për konsumin e energjisë elektrike, të cilat përpunohen në mënyrë të hollësishme dhe tregojnë elementët më të rëndësishëm të vetë konsumit. Prezantimi është i shkurtër, i qartë dhe i lehtë për t'u kuptuar, dhe natyrisht me vetë raportin përdoruesit do të marrin edhe një udhëzim për leximin dhe interpretimin e tij. Vetëm në dy faqe, përmes numrave dhe grafikëve, janë treguar në vijim informacionet e dobishme:

- konsumi i energjisë aktive dhe ndarja e saj në tarifë të lartë dhe të ulët;
- raporti i konsumit në tarifën e lartë dhe e ulët, si një tregues i mirë për optimizimin e konsumit në periudha kohore të ditës, si

dhe analiza dhe përzgjedhja e opsioneve më të mira për ofertat dhe shkallët tarifore;

- konsumi i energjisë reaktive dhe faktori i fuqisë, me qëllim përcaktimi i nevojave, mundësive dhe kosto-efektivitetit të masave të kompensimit të energjisë reaktive;
- laborja mujore e ngarkesës, e cila mund të përdoret për optimizimin e konsumit dhe shpërndarjen e ngarkesës;
- krahasimi me muajt të mëparshëm dhe të dhëna meteorologjike për monitorimin e performancave energjetike dhe verifikimin e masave të kursimit të energjisë elektrike.

Përdoruesit do t'i marrin raportet mujore jo më vonë se ditën e 5-të të punës së muajit, në formë elektronike në postën e tyre elektronike. Në varësi të nevojave të klientit, raporti i konsumit mund t'i referohet një ose

më shumë pikave të matjes veç e veç. Para aktivizimit të shërbimit, duhet të kontrollohet mundësia për realizimin e tij, sepse është i dedikuar për pikat e matjes ku ka njëshorë inteligjente, me komunikim në distancë.

Për më shumë informacione, klientët mund t'i kontaktojnë menaxherët për klientë kyç të EVN Elektrofnizimit ose t'i gjejnë në [linkun](#).

INTERVISTË ME D-R POL KALUZA - NËNKRYETAR I EVN TREJTING, AG

Viti 2020 i mbushur me sfida në tregun e energjisë elektrike

Të gjitha parashikimet tregojnë një rikuperim të konsumit të energjisë në Evropë në vitin 2021 në përputhje me lehtësimin e masave. Efektiviteti i vaksinave dhe shpejtësia e vaksinimit të popullatës janë parametrat kryesorë për rritjen e kërkesës. Rimëkëmbja në vitin 2021 nuk do t'i kompensojë plotësisht humbjet e kërkesës në vitin 2020 dhe një rimëkëmbje e plotë pritet më së hershmi rreth vitit 2023.

→ **EVN Zhurnal:** z. Kaluza, para se të flasim për sfidat e veçanta në vitin 2020, a mund të na jepni një përmbledhje të shkurtër të veçantisë së tregut të energjisë elektrike në Evropën juglindore krahasuar me Evropën qendrore dhe perëndimore.

Dr. Paul Kaluza: Tregjet e energjisë elektrike në Evropën juglindore (EJL) janë shumë interesante nga perspektiva e zhvillimit të tregut. Edhe pse ato kanë shumë ngjashmëri me ato në Evropën qendrore dhe perëndimore (EQP), ato gjithashtu kanë edhe veçoritë e tyre.

Për sa i përket konsumit dhe prodhimit, EJL ka efikasitet të kufizuar të energjisë dhe produktivitet të energjisë, si edhe nivele të larta të varfërisë energjetike. Përveç kësaj, tregjet në EJL tregojnë një varësi të madhe nga lëndët djegëse fosile, veçanërisht përdorimi i linjtit me kalori të ulët në prodhimin e energjisë elektrike, i cili është i pranishëm në shumicën e vendeve në rajon, që ka një ndikim negativ në cilësinë e ajrit dhe ndotjen e mjedisit.

Nga pikëpamja e tregtisë së energjisë elektrike, ekziston një likuiditet i kufizuar në krahasim me tregjet e EQP-së, ku sasia e tregtuar është më e madhe se sasia e energjisë elektrike e konsumuar. Numri i pjesëmarrësve në treg është konsiderueshëm më i ulët në rajonin e EJL-së. Ne jemi dëshmitarë të një rritje të madhe të tregtisë së afatshkurtër gjatë ditës në EQP-në, ku energjia e prodhuar nga burimet e ripërtëritshme të energjisë (BRE) tregtohet në këtë kornizë kohore automatikisht dhe e kompjuterizuar. Duke pasur parasysh se

energjia e prodhuar nga BRE mbështetet gjithnjë e më shumë përmes premive preferenciale, ekziston një nxitje për tregtinë e saj në treg. Nga ana tjetër, në tregun e afatgjatë, ne shohim një rritje të qëndrueshme të tregtisë financiare përmes bursave ku mund të shpërndahen rreziqet kreditore. EJL është në fazën e saj fillestare në këto segmente tregtare; prandaj, mund të konkludojmë se ka shumë potencial për zhvillimin e tregjeve atje.

→ **EVN Zhurnal:** Shikuar vitin 2020, cilat ishin ndikimet kryesore në tregun e energjisë elektrike të shkaktuara nga pandemia e koronavirusit?

Dr. Paul Kaluza: Edhe para pandemisë në fillim të vitit 2020, çmimet evropiane të energjisë elektrike ishin kryesisht në rënie. Ne kemi parë një nivel rekord të lartë të prodhimit të energjisë së erës, çmime të ulëta të benzinës dhe mot jashtëzakonisht të këndshëm, që ka çuar në kërkesë më të ulët të energjisë elektrike. Kjo rënie u intensifikua në muajin mars kur pandemia mbërriti në Evropë dhe industria u mbyll. Kërkesa ka rënë ndjeshëm gjatë fazës fillestare, duke ulur konsumin e energjisë për 20% se mesatarja në muajin prill 2015-2019. Vala tjetër e masave kufizuese që ndodhi më vonë solli një ndryshim më të vogël të kërkesës krahasuar me periudhën e mëparshme.

Kërkesa e rritur më vonë në tetor u reflektua mbi një rregullim më të gjerë të „normales së re” në shumë tregje. Në EQP-në kërkesa ishte më e lartë për 5% krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit të kaluar. Ndërsa njerëzit filluan të punojnë nga shtëpia edhe qëndrimi ditor në shtëpi u rrit për shkak të masave kufizuese, u krijua një rritje të kërkesës për shkak të barrës shtesë më segmentin e familjeve.

→ **EVN Zhurnal:** Cilat janë pritjet tuaja për tregun e energjisë në 2021?

Dr. Paul Kaluza: Të gjitha parashikimet tregojnë një rikuperim të konsumit të energjisë në Evropë në 2021 me lehtësimin e masave. Efikasiteti i vaksinave dhe shpejtësia e vaksinimit të popullatës janë parametrat kryesorë për rritjen e kërkesës. Rimëkëmbja

në vitin 2021 nuk do të kompensojë plotësisht humbjet e kërkesës në vitin 2020 dhe një rimëkëmbje e plotë pritet më së hershmi rreth vitit 2023.

Çmimet e tregut tregojnë një rikuperim të rezervuar të prodhimit të energjisë nga qymyri. Sidoqoftë, ende ekziston pasiguri mbi çmimin e qymyrit, që mbetet veçanërisht i paqëndrueshëm në situatën aktuale politike në lidhje me tregtinë e qymyrit pas “Brexit”.

Në situatën aktuale e tregut dhe nën paqëndrueshmëri të lartë, çmimet vjetore për ngarkesat themelore ka të ngjarë të rikuperohen së bashku me rritjen e kërkesës, gjë që do t'i kthejë ato, dhe përgjithësisht mbi nivelet e vitit 2019.

→ **EVN Zhurnal:** Shikuar dhe më tej në të ardhmen, cilat sfida dhe ngjarje të mëdha i prisni në tregun e energjisë elektrike në vendet e Ballkanit si Maqedonia e Veriut? A do të ketë ndikim të madh trendi drejt burimeve të qëndrueshme të energjisë dhe cilat janë rreziqet dhe ndryshimet për rajonin?

Dr. Paul Kaluza: Përgjithësisht, dihet se tranzicioni drejt energjisë së pastër kërkon investime të mëdha. Megjithatë, ekziston një potencial i madh afatgjatë për BRE në vendet e Ballkanit, duke përfshirë mundësi të konsiderueshme të qëndrueshme të investimeve në prodhimin e energjisë nga uji, era dhe dielli, si dhe investime në efikasitetin energjetik.

Vendet e Ballkanit perëndimor përballen me sfidën e përmbushjes së detyrimeve që rrjedhin nga zbatimi i direktivave të BE-së.

Për më tepër, duhet të merren parasysh edhe detyrimet e paraqitura përmes Marrëveshjes së Parisit. Parashtrohet pyetja nëse këto vende janë të gatshme për të ndjekur rrugën e BE-së për dekarbonizimin.

Perceptimi i kostos së lartë të BRE-ve, çmimi i lartë i kapitalit, vjetërsimi i infrastrukturës së rjetës që e bën të vështirë trajtimin e shpërndarjes së energjisë nga BRE, si edhe proceset e ngadalta dhe të paparashikueshme të planifikimit dhe pasigurisë rregullatore janë rreziqe, që gjithashtu, duhet të merren parasysh. Tregjet e pazhvilluara për tregtim me energji elektrike, që përshkrova më parë, janë një kërcënim për progresin.

Sidoqoftë, ekzistojnë mundësi të konsiderueshme për vendet e Ballkanit. Nxitësi kryesor i rritjes rajonale mund të jetë investimi në dekarbonizimin dhe efikasitetin energjetik, qëndrueshmëria ekonomike e të cilave tashmë është e provuar. Përveç kësaj, mund të shfrytëzohet potenciali i madh i pashfrytëzuar i BRE-ve.

Zgjidhja e problemeve me rregulloren dhe efektin negativ mbi mjedisin nga prodhimi i energjisë duke përdorur lëndët djegëse fosile, paraqet një stimul kryesor për drejtimin drejt një furnizimi me energji më të sigurt, më konkurrues dhe më të pastër, si dhe drejt një popullsie më të shëndetshme.

→ **EVN Zhurnal:** z. Kaluza, Ju faleminderit për intervistën dhe për ndarjen e ekspertizës suaj.

Dr. Paul Kaluza: Ju faleminderit për intervistën dhe të gjitha të mirat në 2021!

Zgjidhja e problemeve me rregulloren dhe efektin negativ mbi mjedisin nga prodhimi i energjisë duke përdorur lëndët djegëse fosile, paraqet një stimul kryesor për drejtimin drejt një furnizimi me energji më të sigurt, më konkurrues dhe më të pastër, si dhe drejt një popullsie më të shëndetshme.

Sistemet fotovoltaike – PYETJE TË BËRA MË SHPESH (PBSH)

Çfarë është sistemi fotovoltaik?

Sistemi fotovoltaik është një sistem elektroenergetik i krijuar për të shfrytëzuar energjinë solare (diellore) me ndihmë të fotovoltaikeve. Sistemi përbëhet nga disa përbërës, të cilët përfshijnë panelet solare, që shërbejnë për të thithur dhe shndërruar rrezet e diellit në energji elektrike; një inverter diellor që shndërron rrymën e drejtpërdrejtë në rrymë alternative si dhe përbërës të tjerë të harduerit që e bëjnë sistemin funksional.

kWp

Çfarë është kWp?

kWp - kulmi i kilovatit është fuqia e instaluar maksimale që mund të arrihet nga një panel ose sistemi fotovoltaik. Për shkak se fotovoltaiket prodhojnë energji nga Dielli, i cili është një burim i ripërtëritshëm i energjisë, fuqia, në varësi të fuqisë së burimit të energjisë, ndryshohet.

Cilat janë përfitimet nga instalimi i një sistemi fotovoltaik (i fototensionit) në shtëpinë ose biznesin tim?

Me sistemet fotovoltaike, pronarët e shtëpive ose pronarët e objekteve tregtare mund të gjenerojnë energji elektrike nga rrezet e Diellit për nevojat të veta, energji që zakonisht merret përmes sistemit të shpërndarjes së energjisë elektrike. Me instalimin e sistemeve fotovoltaike, konsumatorët kursejnë mjete për energji elektrike dhe ulin emetimin e gazrave të dëmshme dhe ndotjen e mjedisit.

Cilat kushte duhet të plotësohen që të instalohet një sistem fotovoltaik në shtëpinë ose biznesin tim?

Kushtet për vendosjen e një sistemi të tillë përcaktohen nga disa ligje dhe akte nënligjore, por më e rëndësishme është të posedoni një vendndodhje ose objekt për të cilin keni dokumentacionin e duhur (fletëpronësi, dokumente të tjera të pronësisë, dokument për të drejtën e përdorimit afatgjatë (qira), etj.). Të gjitha dokumentet e tjera, siç janë projekti themelor dhe i ndërtimit, lejet e ndërtimit, etj., janë pjesë e zgjidhjes sonë "çelës në dorë".

Është e dëshirueshme që lokacionet dhe/ose objektet ku do të dëshironi të instalohet sistemi fotovoltaik, të jenë të orientuara drejt jugut dhe të mos ketë pengesa nga ndonjë objekt fqinj. Nëse vendosen në sipërfaqe tokësore, ajo duhet të jetë e përshtatshme për vendosjen e një centrali fotovoltaik, d.m.th., për përdorim industrial (nuk është e mundur të përdoret tokë bujqësore).

Si mund të aplikoj për shërbimin e EVN-së për fotovoltaike?

Duke paraqitur një kërkesë në Info Qendrën e EVN-së në QTQ Shkup, përmes telefonit në qendrën tonë të kontaktit në 089 089 089 ose në adresën e postës elektronike gosolar@evn.mk.

Nga çfarë përbëhet shërbimi i EVN-së?

EVN u ofron përdoruesve të sistemeve fotovoltaike një zgjidhje „çelës në dorë“. Kështu, përdoruesi do të mbështetet duke krijuar zgjidhjen më të mirë individuale, e cila përfshin:

- Sigurimi i të gjithë dokumentacionit të nevojshëm ligjor nga institucionet përkatëse në lidhje me instalimin e pajisjeve, në përputhje me Ligjin për Ndërtim;
- Menaxhimi i të gjithë projektit dhe raportimi në lidhje me progresin e tij;
- Projektimi i sistemit fotovoltaik dhe planifikimi i ndërtimit në përputhje me standardet përkatëse vendore dhe ndërkombëtare dhe rregulloret lokale;
- Prokurimi i pajisjeve dhe materialeve, instalimi, vendosja e kablove, modulet, inverterët, sistemi i monitorimit dhe kontrollit;
- Planifikimi dhe implementimi i sistemeve të montimit, duke përfshirë dizajnin sipas kërkesave dhe nevojave statike;
- Matja, testimi dhe futja në përdorim të sistemit fotovoltaik;
- Doracakët dhe dokumentacioni për mirëmbajtjen e sistemit;
- Mundësi për lidhjen e kontratës për mirëmbajtje dhe servisim të rregullt të sistemit fotovoltaik.

Sa mund të pres që të prodhojë sistemi fotovoltaik në objektin tim?

Në periudhën e verës, një sistem me një fuqi prej 4kWp prodhon rreth 16-25 kWh në ditë, midis orës 6 dhe orës 19. Llogaritur, me 1 panel në ditë prodhohet nga 1.2 - 2.0 kWh. Llogaritjet e përafërta tregojnë se me një sistem të tillë, një amvisëri do të prodhojë rreth 5,200 kWh në vit.

Sa do të kushtojë instalimi i një sistemi fotovoltaik në kulmin e një amvisërie? Sa në kulmin e një objekt të biznesit?

Secila zgjidhje është individuale dhe hartohet në përputhje me nevojat specifike të përdoruesit. Prandaj, çmimi për një kWp i instaluar nuk është i paracaktuar.

Sa hapësirë më duhet për të instaluar një sistem fotovoltaik?

Fuqia e instaluar 1kWp zakonisht formohet nga 4 panele fotovoltaike. Për atë qëllim ju nevojiten rreth 6m2 sipërfaqe kulmi, që do të thotë për një sistem 4kWp ju nevojiten 24m2, ndërsa për 100kWp ju nevojiten rreth 600m2 hapësirë të disponueshme.

Sipërfaqja e nevojshme për vendosje në tokë është më e madhe - 11m2 për kWp të instaluar, për shkak se pjertësia e vetë paneleve është deri në 25°, që do të thotë se duhet të lihet një distancë më e madhe midis rreshtave për të shmangur hijëzimin e mundshëm të rreshtit tjetër.

Për sa kohë do të duhet të pres për të marrë një zgjidhje të përfunduar?

Në varësi të nevojave specifike të përdoruesve, ekipet tona të ekspertëve zhvillojnë zgjidhje të personalizuar. Kjo është arsyeja pse koha për secilin përdorues është e ndryshme, por nëse paraqisni një kërkesë të plotë për shërbimin, ju do të merrni llogaritjen fillestare jo më vonë se tri ditë të punës. Nëse oferta i përmbush pritjet tuaja, ju do të na kontaktoni për të nënshkruar kontratë, e pastaj do të fillohet me përgatitjen e projektit të detajuar.

A nënkupton instalimi i një sistemi fotovoltaik ndryshim të orëmatësit tim?

Po, është e nevojshme të ndryshohet orëmatësi i klientit nga orëmatësi në një kahje në orëmatësi në dy kahje, i cili do të masë rrjedhën e energjisë drejt dhe nga rrjeti i shpërndarjes.

Çfarë paraqet një prodhues-konsumator?

Prodhues-konsumator është entitet i ri i përfshirë në Ligjin për Energjetikë, d.m.th., Rregulloren për burimet e ripërtëritshme, ndërsa paraqet një familje ose person juridik që ka instaluar një impiant fotovoltaik për prodhimin e energjisë

elektrike për nevojat e veta, me kufizimet e mëposhtme:

- Për amvisëri: fuqia maksimale e lejuar e instaluar është 4kWp
- Për person juridik: fuqia maksimale e lejuar e instaluar është 20 kWp

Si rregullohet teprica e energjisë elektrike të prodhuar dhe a ka mundësi për të blerë energjinë e tepërt që do të vendoset në rrjetin e shpërndarjes?

Sipas ligjeve dhe akteve nënligjore në fuqi, blerja e tepricës së energjisë është e mundur vetëm për personat juridik që kanë licencë për prodhim të energjisë elektrike, e lëshuar nga Komisioni rregullator i energjetikës së Republikës së Maqedonisë së Veriut, si edhe nga konsumator-prodhues, amvisëri ose person juridik, dhe i rregulluar nga [Rregullorja për burimet e ripërtëritshme të energjisë](#) si edhe me [Dekretin për masat e mbështetjes së prodhimit të energjisë elektrike nga burimet e ripërtëritshme të energjisë](#).

Blerja e tepricës së energjisë në të ardhmen do të jetë e mundur duke lidhur një kontratë për blerjen ose furnizimin/blerjen e energjisë elektrike me ndonjë nga furnizuesit në tregun e hapur të energjisë elektrike, që ofron një shërbim në përputhje me aktet nënligjore të lartpërmendura.

Për sa kohë kthehet investimi?

Në varësi të llojit të zgjidhjeve, si dhe faktorëve të tjerë të jashtëm që ndikojnë mbi efikasitetin e sistemit dhe optimizimin e konsumit të energjisë elektrike të vetë objektit, sasia e kursimit dhe periudha e kthimit të investimit është nga të paktën 5 vjet e më shumë.

A sistemi ka një garanci?

Po, garancia e sistemit transferohet në përputhje me garancitë individuale të prodhuesve të paneleve fotovoltaike, inverterit dhe përbërësve të tjerë, dhe është nga 3 deri në 20 vjet për përbërësit individualë.

Nëse këto informacione nuk janë të mjaftueshme, për të gjitha informacionet shtesë na kontaktoni në gosolar@evn.mk, duke e titulluar i-mejlin si: Zhurnal info.